

Forhandling

Helle Degn (S):

Dette forslag er en genfremsættelse fra sidste folketingssamling og drejer sig om muligheden for at etablere private specialskoler, at give favorable befordringsvilkår og at etablere skolefritidsordninger på landets private skoler.

Socialdemokratiet var i sidste samling imod dette lovforslag. Det er vi også i denne samling, oven i købet med samme begrundelse. Vores væsentligste argument: den økonomiske ustabilitet, som sådan et forslag skaber for amter og kommuner med muligheder for etablering af denne type skoler, har vi stort set fået dokumenteret, senest for nylig i Folketingets Kommunaludvalg, hvor man sidder og studerer frikommuneforsøgene og konsekvenserne og resultaterne af dem.

I udvalget har man i forbindelse med lovforslag nr. L 78 på bilag 3 fået et svar fra bl.a. Storstrøms Amtskommune, der direkte til Indenrigsministeriet siger, at f.eks. Næstved Kommune kan anvende de amtslige og kommunale ressourcer i en fællespulje og dermed planlægge og udnytte dem mere hensigtsmæssigt, herunder sikre glidende overgange mellem den vidtgående specialundervisning og den almindelige specialundervisning. Man undgår i nogen grad dobbeltvisitation og dobbelt sagsbehandling, hvad der sådan set er det væsentlige argument også for os.

Vi etablerer altså ekstrabureaukrati og usikre planlægningsforudsætninger for amter og kommuner ved at etablere flere skolemuligheder.

Vi mener derudover, at man bør støtte den offentlige skole – det er den, der trænger til en økonomisk styrkelse, hvis man finder, at der er ressourcer ekstraordinært til rådighed – og ikke etablere en form for konkurrerende virksomhed og en urimelig favorisering, synes vi, af privatskolevirksomhed.

Det nye i dette forslag er muligheden for at etablere skolefritidsordninger. Også det må vi afvise.

Socialdemokratiet kan heller ikke denne gang tilslutte sig lovforslaget.

Kirkegaard (KF):

Da lovforslaget i hovedsagen er en genfremsættelse fra sidste samling, kan jeg henviser til

de synspunkter, jeg fremførte på Det Konservative Folkepartis vegne ved førstebehandlingen dengang.

Vi er fortsat positive over for at åbne mulighed for at etablere specialskoler under friskoleloven, når blot det sikres gennem et effektivt tilsyn, at de private specialskoler kvalitetsmæssigt står mål med de offentlige specialskoler.

Vi kan også støtte den ændrede finansiering af befordringsordningen.

Repræsentanter for de frie skoler har ved flere lejligheder fremført ønske om at få skabt ordnede forhold omkring skolefritidsordninger ved de frie skoler. Vi er derfor meget tilfredse med, at ministeren nu foreslår dette problem løst.

Vi kan støtte lovforslag nr. L 94.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Det er sandt som nævnt af de forrige ordførere, at vi har behandlet dette forslag i april måned. Året før vedtog Folketinget en ny lov om statsstøtte til visse private skoler.

Vi er i SF tilhængere af, at privatskolerne skal have rimelige udfoldelsesmuligheder. Den lov, vi vedtog i 1987, indeholdt bl.a. en bestemmelse om, at ekstraudgifter til lærertimer og hjælpemidler til undervisning af svært handicappede refunderes 100 pct. af det offentlige. Det vil sige, at der er valgfrihed mellem folkeskolen og de frie skoler også på denne måde for denne gruppe elever og deres forældre.

Da ministeren tilkendegiver i sin fremsættelse, at han kun vil gennemføre denne del af forslaget, hvis der bliver bredt flertal for det, skal jeg hermed melde, at Socialistisk Folkeparti ikke ønsker at medvirke til forslaget.

Hannah Kain (V):

Med lovforslaget skabes der hjemmel til at etablere specialskoler under friskoleloven. Formålet med lovændringen er at gøre det lettere for forældre til svært handicappede børn at få børnene undervist i private skoler, hvis de ønsker det. Dette formål kan Venstre helt tilslutte sig.

For at sikre, at den private specialskole med hensyn til bygninger, undervisning og lærerkræfter kan stå mål med kvaliteten i den offentlige specialskole, er det rimeligt, at oprettelse af en privat specialskole skal godkendes af undervisningsministeren. Også dette kan Venstre alt-

[Hannah Kain]

så tilslutte sig, dog således, at tilsynet udelukkende skal sikre den nødvendige kvalitet, men ikke baseres på en holdningsmæssig vurdering af skolens idégrundlag.

Også den privatisering af administrationen af kørselsudgifterne, lovforslaget indebærer, kan vi støtte. Det er særdeles hensigtsmæssigt, at vi afskaffer så meget offentligt bureaukrati som muligt og i stedet lægger ansvaret for bevilningernes fordeling ud til de enkelte institutioner og brugere. Det er derfor en god ordning, ministeren har fået aftalt med Frie Grundskolers Fællesråd.

Venstre kan således varmt støtte det foreliggende lovforslag.

Pia Dahl (FP):

Fremskridtspartiet kan ligeledes støtte det fremsatte lovforslag, og jeg skal også henvise til de udtalelser, vi kom med i foråret, om dette forslag.

Jeg er egentlig lidt forundret over, at ministeren skriver, at han kun vil gennemføre dette lovforslag, hvis han har et bredt flertal. Jeg håber da, at der er flertal for det, og jeg synes også, at både Socialdemokratiet og SF skulle tænke sig om en ekstra gang og tænke på, hvor få skoler og hvor få elever det kommer til at dreje sig om.

Vi giver i hvert fald vores tilslutning til forslaget.

Marianne Jelved (RV):

Det er et forslag, der klart illustrerer forskellen i anskuelser i dette Folketing. Det Radikale Venstre vil nemlig gerne give forældre til svært handicappede børn samme mulighed, som forældre til andre børn har, nemlig mulighed for at oprette friskoler til deres børn, selv om de er handicappede, og selv om de dermed kræver ekstraordinære foranstaltninger i forhold til børn, der ikke er handicappede.

Vi ser gerne, at der også på dette område bliver et alternativt tilbud til den offentlige specialskole, og vi synes, det er væsentligt, at de forældre, der i forvejen har store problemer, også får mulighed for at skabe alternativer til de skoler, der ellers bliver tilbudt børnene.

Jeg synes også, det er udmærket, at ministeren skal godkende en sådan privat specialskole, og at ministeren kan fastlægge regler for den; det må da skabe tryk hos Socialdemo-

kratiet og SF for, at det bliver gode skoler for børnene.

Endelig skal jeg kort sige, at vi også er tilfredse med, at der nu skabes hjemmel til at etablere skolefritidsordninger på de frie skoler og privatskolerne, og vi synes også, det er en udmærket idé, at befodringsordningerne finansieres på en anden måde og administreres gennem Frie Grundskolers Fællesråd, så det kan vi tilslutte os helt igennem.

Lysholm Christensen (KRF):

Der er som bekendt flere elementer i det foreliggende forslag, og jeg vil kommentere de enkelte punkter hver for sig.

Først oprettelsen af specialfriskoler. Det har været sådan, at der siden særforsorgens udlægning til amtskommunerne har været problemer med hensyn til det frie skolevalg for handicappede børn. I 1987 fik vi en ordning i friskoleloven, som gav 100 pct. refusion, og det var en ordning, vi hilste med stor glæde, og den har løst mange problemer. Derfor føler vi det også naturligt, at man nu tager det næste skridt og gør det muligt at oprette egentlige specialfriskoler, som det er foreslået i det foreliggende forslag.

Vi har dog én indvending imod dette, og det er, at der mangler penge til dækning af bygningsudgifter. Det vil formentlig blive sådan, at enten må forældrene selv klare hele bygningsudgiften, eller også må pengene tages fra en i forvejen alt for lille kvote til bygninger på de private skolers område. I øvrigt er forslaget jo godt i pagt med den frihedstradition, som præger området.

Så er der befodringsordningen, som jo, som den virker i øjeblikket, har været til megen irritation rundt omkring i kommunerne. Det er egentlig forståeligt, men ordningen har slidt en del på den sparsomme goodwill, visse kommunalpolitikere har udvist over for sektoren igennem de senere år, så vi hilser med glæde, at administrationen af pengene til befodrning bliver lagt ud til Frie Grundskolers Fællesråd. Det er en klar administrativ forenkling, som vi hilser med tilfredshed.

Så er der skolefritidsordningerne. Det har været gældende praksis igennem mange år, at friskoler og folkeskoler skulle have ligeværdige forhold at virke under, og i øjeblikket ser vi en masse skolefritidsordninger vokse frem i folke-

[Lysholm Christensen]

skoleregi. Derfor må det også være rimeligt, at friskoleområdet får denne mulighed, så vi kan kun hilse med glæde, at det nu tilstræbes, at skolefritidsordninger lovliggøres.

Vi skal dog ikke undlade også at gøre opmærksom på, at der mangler penge i det foreliggende forslag, og dermed er det ikke ligeværdige forhold, man byder friskolerne. Hvis vi ser dette i lyset af de kraftige besparelser, der sker på området i øjeblikket, vil forholdet blive forrykket yderligere i friskolernes disfavør.

Vi vil også gøre opmærksom på, at vi forventer, at denne lovliggørelse ikke medfører lokalemæssige og overenskomstmæssige krav ud over, hvad der er almindeligt på friskoleområdet i øjeblikket.

Jeg skal hilse fra CD, der ligesom Kristeligt Folkeparti giver tilsagn om en konstruktiv udvalgsbehandling.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne takke for den fornyede tilslutning fra et flertal i Tinget.

Til det, som hr. Lysholm Christensen sagde om skolefritidsordningerne, vil jeg sige, at vi nu tager dette skridt og fjerner enhver tvivl om, hvorvidt det er lovligt at have fritidsordninger på private skoler. Hvis det så viser sig, at det overalt i landet ender med, at samtlige kommuneskoler har en kommunalt støttet fritidsordning, kan jeg godt se, at den private skolesektor får et argument for, at man på samme måde får et vist offentligt støtteelement, når det gælder de private skolefritidsordninger.

Men lad os lige se tiden an. Skulle det gå sådan, som hr. Lysholm Christensen forudser, vil jeg foreslå, at vi til den tid lader være med at lave en speciel regel om fritidsordninger, men i stedet lader det påvirke det generelle tilskud til private grundskoler, sådan at vi ikke fra det offentliges side blander os i, hvad man bruger pengene til.

Hvad angår specialskoler, vil jeg foreslå, at der nu gennem udvalget kommer en dialog, og at vi får belyst, hvad det er, Socialdemokratiet og SF er betænkelige ved, når det gælder specialskoler. Måske kunne man ved et ændringsforslag gøre ordningen så betryggende, at også Socialdemokratiet og SF kan stemme for den. Når jeg har antydnet, at specielt denne del af forslaget bør have et bredt flertal bag sig, skyldes

det, at det er et syn, der deles af de pågældende skoleorganisationer. De lægger megen vægt på, at der er et bredt flertal på dette punkt, og jeg har sagt til skoleorganisationerne, at jeg vil gøre, hvad jeg kan for at sikre det. Det vil sige, at regeringen er meget forhandlingsvillig, når det gælder ændringsforslag. Jeg er sikker på, at jeg kan nævne adskillige initiativer, hvor både Socialdemokratiet og SF vil sige: Jamen selvfølgelig bør det kunne lade sig gøre i disse tilfælde.

Men så kan det være, man er nervøs for, at det i andre tilfælde kan være mindre holdbart, og jeg har også hørt den betænkelighed fremsat, at man risikerer, at et hvilket som helst kollektiv pludselig melder sig og kalder sig en specialfriskole. Sådan kan man have forskellige betænkeligheder. Lad os se, om ikke vi kan få rammet det ind og sømmet det op, sådan at vi i enighed kan tage et lille skridt på dette felt.

Jeg vil gerne understrege, at det ikke er sådan for sjov, eller fordi jeg selv har en kæphest, eller noget i den stil, at jeg har fremsat dette forslag. Det er et direkte produkt af de utallige besøg, jeg har haft af forældre til handicappede børn i min modtagelsestid om torsdagen, hvor de spørger: Hvad er det, der gør, at vi i modsætning til alle andre forældre ikke har en friskolemulighed for vores børn? Det er svært at give en ordentlig forklaring herpå, specielt da der er så mange engagerede forældre og så mange engagerede skolefolk på området.

Så lad os tale om det, lad os få en dialog om det og eventuelt stille de ændringsforslag, der skal til, for at vi – ja, det bliver vel i givet fald så med enstemmighed – kan vedtage denne lille knopskydning på en i øvrigt fortræffelig ordning.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Jeg er glad for, at undervisningsministeren ikke gør spørgsmålet om friskoler for § 19, stk. 2-elever til et holdningsspørgsmål, men til et spørgsmål om kvalitet for de børn, det handler om. Hvis man laver en parallel opbygning også på dette område, en offentlig specialundervisning og en privat specialundervisning for det antal elever, kunne man godt stille sig det spørgsmål, om det bliver til samme pris. Hvis ministeren påstår, at det bliver til samme pris, vil kvaliteten af undervisningen og velfærden for de børn så være den samme?

[Erling Christensen]

Jeg synes, det er væsentligt, at det tilsagn, som ministeren har givet her i dag, virkelig bliver grundigt fulgt op, for vi har oplevet nogle tilfælde, hvor den hensyntagende specialundervisning efter § 19, stk. 2, efter 1980 har lidt en krank skæbne rundt omkring. Hvis man f.eks. begynder at lave specialskoler for hørehæmmede elever, som vi ikke har så mange af her i landet, er jeg bange for, at kvaliteten af undervisningen af og hjælpen til disse elever falder. Det vil jeg advare meget, meget imod; tværtimod skulle vi tilbyde disse børn meget mere og samlet styrke det her. Så det er altså ikke et holdningsspørgsmål, og det vil jeg gerne sige ministeren tak for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling.
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 95:

Forslag til lov om kommuners og amtskommuners bidrag til statslige og private skoler og kurer.

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).
(Fremsat 9/11 88).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Helle Degn (S):

Også dette forslag er en genfremsættelse fra sidste samling, og jeg skal kun gentage ganske kort, at Socialdemokratiet er for de administrative lettelser, der er i forslaget, mens vi er imod den ændrede byrdefordeling, hvor staten før har betalt 35 pct., at dette tilskud fjernes, og at

undervisningsministeren samtidig bevarer sin kompetence. Vi ønsker sammenhæng; penge og ansvar og beføjelser må i en eller anden udstrækning følges ad.

Ellers vil jeg sige, at jeg tror, at undervisningsministeren i virkeligheden modarbejder nogle af sine høje idealer og principper om decentralisering og egentlig laver mere central styring. Det synes jeg dette forslag er udtryk for. På den baggrund vil jeg henvise til vores bemærkninger ved den behandling, der var i sidste samling.

Kirkegaard (KF):

Da vores ordfører, fru Eva Møller, ikke er i stand til at være til stede, skal jeg på hendes vegne fremføre følgende synspunkter:

På grund af de nye regelsæt for tilskud til private skoler, der blev gennemført i 1987, kan vi nu lave en betydelig forenkling af administrationen af det økonomiske mellemværende mellem staten og kommunerne for elever i private skoler. Det er et godt forslag, idet det tidligere har givet anledning til mange beklagelser og meget besvær, at de indbetalte acontobeløb ikke var i blot nogenlunde overensstemmelse med de beløb, der endeligt skulle betales, og at der derved ofte udløstes store efterreguleringer.

Lovforslaget sikrer endvidere, at amtskommunerne kommer til at betale bidrag til de elever med vidtgående handicap, som undervises i privatskoler, ligesom de nu betaler bidrag til de elever med vidtgående handicap, som undervises i de offentlige skoler. Vi finder denne ligestilling mellem den private skole og den offentlige skole rigtig og er derfor tilfredse med den ændring, der finder sted med lovforslaget.

Vi vil gerne medvirke til en hurtig gang igennem udvalget.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Den meget nøje sammenhæng, der er mellem det foregående lovforslag og dette lovforslag, gør, at jeg meget kort vil sige, at vi på baggrund af vores afstandtagen fra oprettelse af specialskoler for elever med svære handicap heller ikke kan medvirke til den her foreslåede finansieringsmodel.

Amtskommunerne skal ifølge forslaget bidrage til disse elever, som om de blev undervist i den offentlige skole. Elevgruppen er meget lille, og derfor finder vi også, at i en tid, hvor be-